

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Mötesanteckningar

Dnr. 104-27626-2022

1 (5)

2022-03-28

Sammanträde i Insynsrådet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, den 28 mars 2022

Närvarande ledamöter:

Lisbeth Schultze (ordf.)
Ann-Sofie Alm (digitalt)
Åke Bonnier (digitalt)
Peter Hederstedt (digitalt)
Klas Johansson
Sofia Karlsson
Tomas Kåberger
Helena Nilsson

Övriga närvarande:

Magnus Peterson, tf. länsöverdirektör
Kent Andersson, internrevisor
Annika Berggren, fackförbundet ST (digitalt)
Pia Severinsson, Saco (digitalt)
Mikael Cullberg, chef länsledningens kansli
Henrik Frykman sekreterare

Frånvarande

Paula Holmqvist

Föredragande

Pontus Rotter (punkt 4, digitalt)
Jonas Lundqvist och Per Milberg (punkt 5, digitalt)
Ingrid Guldbbrand (punkt 7)
Ulrika Samuelsson (punkt 8)
Nina Kiani Jansson (punkt 9)
Matthias Johansson, Peter Lindgren (punkt 10, Peter Lindgren digitalt)

1. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

2. Föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar lades till handlingarna. Sofia Karlsson tog upp att det i anteckningar ibland förekommer att frågeställare anges, ibland inte. Rådet enades om att frågeställare bör anges.

3 Aktuellt från Länsstyrelsen

T.f. landshövding Lisbeth Schultze gick kort igenom foldern Hänt på Länsstyrelsen, som skickats till ledamöterna inför mötet.

Lisbeth tog upp det skriftliga svar som skickats till ledamöterna inför mötet med anledning av en fråga som Ann-Sofie Alm ställt vid föregående möte, avseende Kustbevakningens övervakning av vattentäkter i Vättern och Vätern. Ann-Sofie tyckte att svaret sköt lite vid sidan av hennes fråga, hon var mest ute efter att uppmärksamma Länsstyrelsen på att Kustbevakningen har bristande bemanning för övervakningen. Informationen noteras och vi avser ta upp frågeställningen med Kustbevakningen vid lämpligt tillfälle.

Lisbeth tog upp några ytterligare punkter:

- Det här är första mötet med ”nya” Insynsrådet. Regeringen har övergått till att förordna på två år – nuvarande förordnanden löper till 29 februari 2024.
- Peter Hederstedt är som tidigare förordnad som adjungerad ledamot genom särskilt beslut vid Länsstyrelsen Västra Götaland. Det känns väldigt viktigt i dessa tider att knyta Peter i egenskap av chef för Militärregion Väst till oss i vår egenskap av högsta civilförsvarsmyndighet i länet.
- Vår nya ledamot Paula Holmqvist, som ersätter Ann-Christin Ahlberg, är tyvärr sjukskriven och kan inte vara med idag.
- Länsstyrelsen söker folk till valet och den slutliga röstsammanräkningen som görs under två veckor 12-23 september i Trollhättan. Vi har vänt oss till våra övriga närmare 60 myndigheter i länet med förfrågan om de har möjlighet att ställa personal till vårt förfogande.
- Vi har varit vana vid rådets möten få lägesuppdateringar från vår särskilda organisation för pandemiamordning. Från och med idag blir det istället en orientering från vår krisstab för hantering av Ukraina-frågor. Det blir en stående punkt på Insynsrådets dagordning minst så länge invasionen fortgår.

Tomas Kåberger ställde en fråga om Länsstyrelsens klimatanpassningsarbete och hur vi kommunicerar kring detta. Lisbeth poängterar att vi är noga med att framhålla att utsläpp måste begränsas, men att det tyvärr nu gått så

långt att vi måste genomföra åtgärder för att minska effekter av klimatpåverkan. Thomas poäng var att han tycker se sig en ändring i opinionen, där allt fler inser hur kostsamma anpassningarna är och därför blir mer engagerade i att minska utsläpp.

4. Länsstyrelsens stabsarbete med anledning av kriget i Ukraina

Krisledningschef Pontus Rotter redogjorde för Länsstyrelsens stabsläge med anledning av kriget i Ukraina. Pontus inledde med en frågerunda för att få veta vad ledamöterna var särskilt intresserade av.

Pontus började gå igenom nivåer vid kontroll av en samhällsstörning – för att försöka identifiera var Länsstyrelsen och samhället befinner sig för närvarande. Pontus gick igenom samverkan och information kring Ukrainakrisen: olika typer av möten som arrangeras både på strategisk och operativ nivå med varierande regelbundenhet. Konferenser kan göras om till beslutssamverkan om man behöver fatta strategiska beslut.

Pontus berättade om mottagarkapacitet och strukturer i Västra Götaland för flyktingar från Ukraina. Helena Nilsson poängterade vikten av snabba vägar mellan Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen och övriga aktörer i alla de frågor som nu uppstår.

Sofia ställde en fråga om tolkbehov. Lisbeth lyfte fram att Göteborgs Universitet har utbildning i Ukrainska, den enda i Sverige, som täcker en del behov. Det blev också en diskussion om boenden och vad som krävs samt en genomgång av de siffror som Migrationsverket kommunicerat avseende scenarier samt de platser som länsstyrelserna inventerat.

Peter Hederstedt berättade att ÖB fått från bygdegårdars riksförbund erbjudande att nyttja bygdegårdar. Svaret att det är mer intressant för civila myndigheter. Pontus kände inte igen att Länsstyrelsen skulle ha nåtts av det här erbjudandet – men vi noterar och undersöker detta.

Peter tyckte också det vore bra om Länsstyrelsen ställer fråga uppåt till t.ex. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) om civilt läge i Ukraina. Energiflöden, livsmedelsförsörjning och liknande. Vilka erfarenheter kan Sverige dra av det som händer i Ukraina i det här avseendet? Landshövdingen lovade att vi tar med oss frågan om civilsamhällets möjligheter att upprätthålla samhällets funktionalitet.

Tomas Kåberger lyfte kristrotthet i svensk förvaltning som ett möjligt kommande problem. Samt att det är bra om vi är många som tänker kring långsiktiga ekonomiska konsekvenser.

Sofia Karlsson lyfte oro från lantbrukets sida kring framtida livsmedelsförsörjning. Dels i Ukraina, men också i Sverige. Ukraina stor spannmålsleverantör. Bristen på gödsel och utsäde är alarmerande i svenskt jordbruk. Djuruppfödare också pressade. Många lantbrukare får lägga ner nu

enligt Sofia som delar den av landsbygdsministern kommunicerade bilden att det fattas 2 miljarder kronor i svenskt lantbruk just nu. Sofia tycker att livsmedelsförsörjningen måste tas in i den civilas beredskapsplaneringen.

Pontus avslutade med att berätta om beredskapsplanering – är i gång. Vi har satsat extra på det.

5. Årsredovisning 2021

Jonas Lundqvist och Per Milberg från budget- och controllerfunktionen (BoC) redogjorde för innehållet i årsredovisning 2021. Det är en samlad resultatutvärdering med starkt fokus på verksamheten i relation till pandemin. Föredragande sammanfattade årsredovisningen så här: Intern styrning och kontroll är betryggande. Bedömningen är att resultaten överlag är goda utifrån rådande förutsättningar, men såklart finns det utvecklingsbehov. Exempel på det är djurskyddskontroller – vi behöver förbättra oss utifrån mål och nyckeltal när det gäller volymer av kontroller. Andra utvecklingsområden är infrastrukturplanering och civilt försvar där vi vill stärka samverkan med regionala aktörer. Jonas och Per gick igenom året i urval – några händelser som stack ut. De berörde också beskrivningen av läget i länet och den ekonomiska redovisningen.

Sofia tog upp frågan om djurskyddskontroller och hänvisade till Gotland där Länsstyrelsen dragit ner på antal kontroller och tar inte betalt för att underlätta för lantbrukare i svåra tider. Det ansåg Sofia kunde vara ett sätt även här för Länsstyrelsen – att åtminstone göra kontroller avgiftsfria. Lisbeth svarade att vi har uppdrag kring kontroller vi ska genomföra och är styrda av detta. Lisbeth poängterade också att vi behöver utveckla vår dialog med lantbrukare kring detta.

Helena Nilsson ställde frågan om omsättningsstöd och hyresstöd finns kvar. Fick svar att hyresstödet utfasat och att omsättningsstödet ligger kvar ytterligare några veckor för att sedan fasas ut. Lisbeth berättade också att vi fått nya medel för testning och vaccination.

7. Effektivisering av handläggning av EU-stöd och krisstöd till jordbrukare

Ingrid Guldbrand, chef landsbygdsavdelningen, berättade precis som vid förra mötet om pågående regeringsuppdrag till samtliga 21 länsstyrelser att föreslå effektiviseringar av administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Uppdraget har två delar. I en första del ska länsstyrelserna redovisa kostnader för administrationen, bland annat hur kostnader för administration, för handläggning och kontroll, skiljer sig mellan olika länsstyrelser och vad det beror på. I en andra del av uppdraget ska länsstyrelserna föreslå strukturella förändringar. I det ingår bland annat att överväga och eventuellt föreslå koncentration till ett mindre antal länsstyrelser av delar av stöden,

men också att fundera över om en del stöd skulle tjäna på att hanteras nationellt. Länsstyrelserna ska föreslå strukturella förändringar som kan tillämpas från och med 2023. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2022.

Ingrid redogjorde för flera viktiga nyckeltal som kommer att redovisas i rapporten. De visar sammanfattningsvis att Västra Götaland står sig väldigt väl i jämförelse med övriga län. Vi är bäst i klassen av länsstyrelserna när det gäller kostnader för kontroll och handläggning jordbruksstöd. Det finns ett tydligt samband mellan ärendeantal och kostnader när det gäller jordbruksstöd. Skalfördelar. Inte lika tydligt när det gäller landsbygdsstöd.

Ingrid presenterade också några av de förslag som kommer att finnas med i den kommande rapporten. Stora skillnader idag och vi ska samverka mer i framtiden. En gemensam funktion föreslås etableras för jordbrukarstöd och projekt- och företagsstöd.

Ingrid berättade också om aviserade krisstöd till jordbruket som kan sammanfattas enligt följande:

- Stöd till gris, fjäderfä och trädgård
- Länsstyrelserna är inblandade, men inte klart hur ännu.
- Oklart hur mycket mer pengar – om det omfattar andra djurslag etc

Sofia Karlsson ställde en fråga om att odla på mark i träda och det beslut EU har fattat om detta. Ingrid berättade att Länsstyrelsen diskuterat frågan, men att det inte har kommit några riktlinjer från Jordbruksverket kring detta.

8. Handläggningstider för miljötillstånd

Ulrika Samuelsson, chef vid enheten för miljöprövning, inledde med att redogöra för alla uppdrag i närtid kring miljöprövningsprocesser; uppdrag till utredningar, länsstyrelserna, Naturvårdsverket och andra myndigheter. Många regeringsinitiativ.

Ulrika gick vidare med att beskriva hur Länsstyrelsen Västra Götaland jobbat med att effektivisera sina miljötillståndsprocesser och de beslut som fattas av Miljöprövningsdelegationen (MPD, inrymd i Länsstyrelsen). Sammanfattningsvis har följande varit framgångsfaktorer:

- Kontinuerlig verksamhetsutveckling...
- Vi har ett fungerande och dokumenterat arbetsätt
- Vi arbetar med *våra* ärenden istället för *mina* ärenden
- Vi flaggar i god tid när vi behöver hjälp
- Gemensam uppföljning med PULS-möten
- Administrativ hjälp med ärendehantering
- Vi har en noggrann planering inför sommar- och juledighet ihop med MPD
- Pandemin har gett oss mer tid för prövningsärenden

- Vi har flera nya kvalificerade handläggare
- Sakkunniga har fått mer MPD-tid

År 2016 påbörjade enheten för miljöprövning ett förbättringsarbete med målet att minst 90 procent av prövningarna skulle få ett beslut inom 180 dagar från att ärendet var komplett.

2021 var första året vi nådde vårt mål om beslut i 90 procent av ärenden inom 180 dagar. Ulrika avslutade med att redogöra för hur vi går vidare 2022. Det handlar bland annat om följande:

- Att dela upp MKB i stor och liten och hantera det i olika spår. Liten MKB omfattar endast komplettering och internremiss i undantagsfall.
- Internutbildning av berörda avdelningar i maj.
- Konsultdag i host.

Sofia Karlsson undrade när under året som är bästa tillfället att lämna in en ansökan och fick svaret att just nu är den tid på året när miljöprövarna har som minst att göra i förhållande till övriga månader.

9. Regeringsuppdrag att effektivisera elnätsutveckling

Nina Kiani Jansson, chef för plan och bygg, redogjorde för Länsstyrelsens pågående regeringsuppdrag kring att effektivisera elnätsutvecklingen. Nina inledde med att gå igenom bakgrunden: att elektrifieringen är avgörande för att nå klimatmålen och att elbehovet kommer öka kraftigt under kommande år. Hon sammanfattade också regeringens nya nationella elektrifieringsstrategi och gav exempel på åtgärder som utgår från den.

Regeringsuppdraget handlar främst om att Elmarknadsinspektionen (Ei) tillsammans med i uppdraget utpekade myndigheter (däribland Länsstyrelsen) ska genomföra åtgärder, gemensamt och var för sig, för att korta ledtiderna för nätutveckling. Fem nätutvecklingsprojekt har valts ut för att testa effektiviseringarna på. Resultat ska redovisas i en rapport till Regeringskansliet. Nina beskrev de projekt som ingår i uppdraget, där ledtider kortats betydligt. Slutligen redogjorde Nina för nätutvecklingsprocessen i stort – från utredning till dess att ledningen tas i bruk. Det tar idag upp till tio år att få en ledning på plats. Vi hoppas att i maj nästa år kunna redovisa ett antal förslag kring hur man kan snabba upp takten i processerna.

Sofia Karlsson tyckte att Ninas resonemang alltför ensidigt utgick från luftledningar som standard. Den vanligaste kritiken som Sofia uppfattar från markägare är just detta, att markledningar är att föredra. Sofia menade att luftledningar idag ofta dras över åkermark för att där är lätt att komma fram och hon menade att det idag är för billigt att ta jordbruksmark och skog i anspråk. Enligt Sofia borde alternativet med markledningar ha utretts ytterligare inom ramen för uppdraget. Landshövdingen konstaterade att här

finns olika uppfattningar, men sammanfattade med att det är tydligt att något behöver göras för att effektivisera elnätsutbyggnad.

10 Utvärdering av Länsstyrelsens roll i samband med fartygsbranden utanför Vinga

Matthias Johansson och Peter Lindgren, beredskapshandläggare, gick igenom en av Länsstyrelsen nyligen genomförd utvärdering av arbetet kring branden på fartyget Almirante Storni utanför Vinga i december 2021.

Föredragande inledde med att gå igenom bakgrunden och en tidslinje över händelserna. Utvärderingen som nu gjorts ska bland annat bidra till att förbättra Länsstyrelsens förmåga att hantera samhällsstörningar. Den övergripande utvärderingsfrågan har varit: Hur hanterade Länsstyrelsen fartygsbranden utanför Vinga i rollen som samordningsansvarig för händelsen?

Några av de slutsatser som föredragande presenterade:

- Länsstyrelsen hanterade fartygsbranden i två separata spår som inte var samordnade: både miljö- och samhällsstörningsperspektiv. Olika personer på olika enheter vid Länsstyrelsen i olika spår.
- Fokus förändrades samband med att Länsstyrelsen tog över samordningsansvaret för händelsen. Initialt var det oklart vem som skulle ha det geografiska samordningsansvaret. Länsstyrelsen som regionalt samordningsansvarig axlade det till sist.
- Framgångsfaktorer var bl.a. bra ledarskap, väl förberedda möten och beprövade metoder

Några av de utvecklingsområden som lyfts fram i utvärderingen är:

- Intern samordning och kommunikation
- Bättre dokumentation
- Koppla in nyckelpersoner och nyckelfunktioner i rätt tid

Klas Johansson och Tomas Kåberger ställde frågor kring hur det kunde vara oklarheter i ledningen av krishantering. Problemet var enligt föredragande att ingen initialt ville axla det geografiska samordningsansvaret. Klas Johansson som sitter i Kustbevakningens insynsråd och tipsade om att även de har genomfört en utvärdering av händelsen och vikten av utbyta bilder poängterades. Magnus Petersson berättade att så har skett inom ramen för det regionala rådet för krishantering där bl.a. Kustbevakningen är representerade.

11 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

12 Kommande möten

Nästa möte äger rum måndag 13 juni 2022 kl. 13-16.

13. Avslutning

Lisbeth tackade rådet för mötet.

Ordförande:

Lisbeth Schultze

Vid anteckningarna:

Henrik Frykman